

Υγεία και Ασφάλεια της Εργασίας στην Ελλάδα Παρόν και Μέλλον

Αλεξόπουλος Χαράλαμπος
Ειδικός Ιατρός Εργασίας

Υγεία και Ασφάλεια της Εργασίας στην Ελλάδα

Στη χώρα μας τα ζητήματα που αφορούν στην Υγεία και Ασφάλεια των εργαζομένων δεν έχουν απασχολήσει με την δέουσα προσοχή την Πολιτεία μέχρι σήμερα. Τα ζητήματα αυτά όμως είναι πολύ σοβαρά για να αφεθούν στην τύχη τους, ιδιαίτερα στην σημερινή συγκυρία που βιώνουν οι εργαζόμενοι και η κοινωνία γενικότερα.

Το κόστος της επαγγελματικής νοσηρότητας είναι τεράστιο, σε ανθρώπινο πόνο, σε κοινωνική αιμορραγία, αλλά και σε ένα βαρύ οικονομικό τίμημα, το οποίο επειδή σκόπιμα δεν έχει εκτιμηθεί στη χώρα μας, δεν σημαίνει πως δεν υπάρχει.

Το εργατικό ατύχημα, η επαγγελματική νόσος, η αναπηρία επαγγελματικής αιτιολογίας, ακόμα και όταν δεν εκτιμούνται λόγω της μη καταγραφής τους, δεν εξαφανίζονται, είναι εδώ και επιβαρύνουν τον ίδιο τον εργαζόμενο και την οικογένειά του, την κοινωνία γενικότερα και το ασφαλιστικό και υγειονομικό σύστημα της χώρας μας.

Πολιτικές – Συντελεστές της Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία

Οι πολιτικές για την Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία καθορίζονται από την Πολιτεία μετά από προτάσεις (και διαπραγματεύσεις) των Συλλογικών Οργάνων των άμεσα ενδιαφερόμενων, εργοδοτών και εργαζομένων.

Σημαντική συμβολή στην εξειδίκευση αυτών των πολιτικών έχουν ειδικοί Επιστημονικοί Φορείς με σχετικό γνωστικό αντικείμενο και Εθνικοί και Διεθνείς Οργανισμοί (Δ.Ο.Ε., OSHA, Ευρωπαϊκές Οδηγίες) για την Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία.

Οι βασικές αρχές και κατευθύνσεις για την εφαρμογή των πολιτικών αυτών κωδικοποιούνται σε συγκεκριμένη Νομοθεσία.

Η Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία σχεδιάζεται και εποπτεύεται από την Πολιτεία, αφορά τους εργαζόμενους και εφαρμόζεται από τους εργοδότες με τη συνδρομή των ειδικών επιστημόνων, αλλά και των ίδιων των εργαζομένων.

Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία 30 χρόνια μετά τον νόμο πλαίσιο (Ν. 1568/85 – 3850/10)

1. Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας

Το Υπουργείο Εργασίας χαράσσει τις κεντρικές πολιτικές και δημιουργεί το νομοθετικό πλαίσιο (κυρίως μεταφορά σε νομοθεσία των Ευρωπαϊκών Οδηγιών). Δυστυχώς η αρμόδια «Γενική Διεύθυνση Συνθηκών & Υγιεινής της Εργασίας» δεν στελεχώθηκε ποτέ επαρκώς με το αναγκαίο επιστημονικό προσωπικό και δεν λειτούργησε ποτέ σε πλήρη ανάπτυξη των Διευθύνσεων και του Κ.Υ.Α.Ε., ενώ με το ΠΔ 113/14 υποβαθμίζεται από Γενική Δ/νση σε απλή Δ/νση Συνθηκών Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία.

Λειτουργώντας σαν εστιακός πόλος του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία (OSHA) διοργανώνει τα τελευταία έτη τις ειδικές (από τον OSHA) ετήσιες θεματικές ημερίδες πανελλαδικά, όμως είναι εξαιρετικά αμφίβολο το κατά πόσο οι προτάσεις του φθάνουν από τις αίθουσες των ξενοδοχείων στους χώρους εργασίας.

Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία 30 χρόνια μετά τον νόμο πλαίσιο (Ν. 1568/85 – 3850/10)

2. Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ)

Ο ρόλος του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ) είναι ιδιαίτερα σημαντικός, καθώς αποτελεί το βασικό μηχανισμό του κράτους και της κοινωνίας για τον έλεγχο των συνθηκών εργασίας τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα. Μπορεί να προσφέρει πολλά σε ότι αφορά στην υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων, τη δημιουργία ανθρώπινου περιβάλλοντος εργασίας, τη μείωση του κοινωνικού κόστους (εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών), αλλά και του οικονομικού κόστους στις επιχειρήσεις και στα ασφαλιστικά ταμεία.

Δυστυχώς το ΣΕΠΕ βρίσκεται αντιμέτωπο με τα χρόνια προβλήματά του: έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής, ιδιαίτερα σε ότι αφορά τον έλεγχο του εργασιακού περιβάλλοντος, ανεπαρκής αριθμός προσωπικού, έλλειψη συνεχιζόμενης ειδικής εκπαίδευσης των επιθεωρητών και νομοθετικές ρυθμίσεις που γίνονται χωρίς την συμμετοχή της επιθεώρησης σ' αυτές. Αποτέλεσμα είναι να καλούνται οι Επιθεωρητές Εργασίας να ελέγξουν πολλές φορές την εφαρμογή μιας νομοθεσίας μη υλοποιήσιμης, καθώς απέχει από την τρέχουσα ελληνική πραγματικότητα.

Επιπλέον, τα τελευταία χρόνια έχει πέσει και το ΣΕΠΕ θύμα των γενικότερων πολιτικών συρρίκνωσης και απαξίωσης του δημοσίου με περικοπές οργανωτικών δομών του σε όλη τη χώρα, δραστικό περιορισμό των δαπανών λειτουργίας του, συνεχή μείωση του προσωπικού.

Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία 30 χρόνια μετά τον νόμο πλαίσιο (Ν. 1568/85 – 3850/10)

3. Ασφαλιστικά Ταμεία

Τα Ασφαλιστικά Ταμεία (κυρίως το ΙΚΑ), έχουν μείνει έξω από τα ζητήματα που έχουν να κάνουν με την Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία παρόλο που βαρύνονται (και οικονομικά) από την επαγγελματική νοσηρότητα (εργατικά ατυχήματα – επαγγελματικά νοσήματα). Θεραπεύουν, νοσηλεύουν και συνταξιοδοτούν την επαγγελματική νοσηρότητα ως κοινή νοσηρότητα, αναλαμβάνοντας ένα τεράστιο κόστος που δεν τους αναλογεί.

Τα εργατικά ατυχήματα δεν καταγράφονται από τα Ασφαλιστικά Ταμεία, εκτός από το ΙΚΑ, στο οποίο υποκαταγράφονται, ενώ πολλά Ασφαλιστικά Ταμεία δεν έχουν καν πρόβλεψη περί αρμοδιότητας για χαρακτηρισμό ατυχήματος ως εργατικό ατύχημα. Οι διαδικασίες αναγνώρισης των επαγγελματικών ασθενειών είναι δαιδαλώδεις στο ΙΚΑ και ουσιαστικά ανύπαρκτες στα υπόλοιπα Ασφαλιστικά Ταμεία, ενώ η καταγραφή τους είναι σχεδόν μηδενική.

Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία 30 χρόνια μετά τον νόμο πλαίσιο (Ν. 1568/85 – 3850/10)

4. Υπουργείο Υγείας

Το Υπουργείο Υγείας απουσιάζει παντελώς από τα ζητήματα που αφορούν στην εργασιακή υγεία. Δεν υφίστανται υπηρεσίες υγείας και ασφάλειας στις υγειονομικές περιφέρειες. Μετά τη δημιουργία και έναρξη της ειδικότητας της Ιατρικής της Εργασίας, όλη η σχετική θεματολογία έχει «φορτωθεί» στο Υπουργείο Εργασίας, παραβλέποντας έτσι ένα πολύ μεγάλο κομμάτι της Δημόσιας Υγείας που είναι η Εργασιακή Υγεία, η οποία αφορά στο σύνολο των εργαζομένων της χώρας.

Συγχρόνως στο υπουργείο Υγείας εκκρεμούν 500 περίπου αιτήσεις από ιατρούς χωρίς ειδικότητα ή με άλλη ιατρική ειδικότητα, για την ειδίκευσή τους στην ειδικότητα της ιατρικής της εργασίας. Οι ιατροί αυτοί λόγω έλλειψης ικανού αριθμού ειδικών ιατρών εργασίας, σύμφωνα με την (τότε) ισχύουσα νομοθεσία, ασκούσαν για συγκεκριμένη χρονική περίοδο καθήκοντα ιατρού εργασίας σε επιχειρήσεις.

Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία 30 χρόνια μετά τον νόμο πλαίσιο (Ν. 1568/85 – 3850/10)

5. ΕΛΙΝΥΑΕ

Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. είναι μια Αστική Εταιρία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα των Κοινωνικών Εταίρων, που έχει ως σκοπό την επιστημονική και τεχνική υποστήριξη και εξυπηρέτηση της πολιτικής για την υγεία, την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας στην Ελλάδα.

Είναι το μοναδικό Ινστιτούτο που ασχολείται αποκλειστικά με τα ζητήματα της Υγείας και Ασφάλειας στην εργασία στη χώρα μας. Έχει παράξει σημαντικό έργο κατά την 20χρονη λειτουργία του και χρήζει περαιτέρω ενίσχυσης των δομών του και του επιστημονικού του προσωπικού. Σήμερα διακυβεύεται η βιωσιμότητά του λόγω των ακολουθούμενων πολιτικών στα εργασιακά ζητήματα.

Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία 30 χρόνια μετά τον νόμο πλαίσιο (Ν. 1568/85 – 3850/10)

6. Η εφαρμογή του Νομοθετικού Πλαισίου για την Υγεία και Ασφάλεια στις επιχειρήσεις

Ο έλεγχος μέσα στην επιχείρηση ασκείται από μία οργανωτική δομή στην υπηρεσία του εργοδότη, που μπορεί να είναι μια υπηρεσία ή ο τεχνικός ασφαλείας και ο γιατρός εργασίας. Ταυτόχρονα υποστηρίζεται και ελέγχεται και από τους εργαζόμενους στην επιχείρηση, μέσω της Επιτροπής Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία ή τον εκπρόσωπο των εργαζομένων για τα θέματα υγείας και ασφάλειας.

Στην χώρα μας η εφαρμογή του Νομοθετικού Πλαισίου αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα.

Στον ιδιωτικό τομέα, στην πλειονότητα των επιχειρήσεων η παροχή υπηρεσιών Υγείας και Ασφάλειας στους εργαζόμενους είναι τυπική και υποτυπώδης. Σημαντικές πτυχές της, όπως η εκτίμηση του επαγγελματικού κινδύνου, είναι ανύπαρκτες ή αντιγραφές υποκειμενικών εκτιμήσεων.

Στον Δημόσιο Τομέα, αν εξαιρεθούν οι περισσότεροι Δήμοι και οι παλιές ΔΕΚΟ, η Νομοθεσία για την Υγεία και Ασφάλεια της εργασίας αγνοείται. Το ίδιο το Υπουργείο Εργασίας, όπως μάλλον και το σύνολο των Υπουργείων δεν διαθέτουν καμία υποδομή για την παροχή υπηρεσιών Υγείας και Ασφάλειας της εργασίας στους εργαζόμενους τους.

Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία 30 χρόνια μετά τον νόμο πλαίσιο (Ν. 1568/85 – 3850/10)

6. Η εφαρμογή του Νομοθετικού Πλαισίου για την Υγεία και Ασφάλεια στις επιχειρήσεις

Σε ότι αφορά τις Εσωτερικές Υπηρεσίες Προστασίας και Πρόληψης (ΕΣΥΠΠ), η νομοθεσία παραβιάζεται συστηματικά. Εκτός από 1-2 ΔΕΚΟ, σε καμία ιδιωτική επιχείρηση ή Δημόσια Υπηρεσία, που είναι υποχρεωμένη σύμφωνα με τη Νομοθεσία να δημιουργήσει ΕΣΥΠΠ, καμία υπηρεσία δεν έχει συσταθεί. Οι απαιτήσεις δε για τον εξοπλισμό τους είναι ανάλογες με τις εξωτερικές υπηρεσίες, που παρέχουν υπηρεσίες σε πάσης φύσεως παραγωγικές δραστηριότητες κι όχι σε μια μεμονωμένη επιχείρηση.

Οι υπάρχουσες εξωτερικές υπηρεσίες προστασίας & πρόληψης (ΕΞΥΠΠ) λειτουργούν κατά βάση με τους κανόνες της αγοράς – επιδίωξη του κέρδους με το χαμηλότερο δυνατό κόστος. Για τον ίδιο λόγο προτιμούνται από τους εργοδότες (χαμηλό κόστος) και η παρέμβαση τους είναι τις περισσότερες φορές τυπική και όχι ουσιαστική, για να μην προκαλέσει έξοδα στον εργοδότη.

Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία 30 χρόνια μετά τον νόμο πλαίσιο (Ν. 1568/85 – 3850/10)

6. Η εφαρμογή του Νομοθετικού Πλαισίου για την Υγεία και Ασφάλεια στις επιχειρήσεις

Αντίστοιχη είναι σε μεγάλο βαθμό και η λειτουργία της πρόληψης μέσω των ιατρών εργασίας και των τεχνικών ασφαλείας. Το κυρίαρχο στοιχείο παραμένει η επιδίωξη του χαμηλού κόστους.

Όμως υπάρχουν και πολλά άλλα προβλήματα, που έχουν να κάνουν με την έλλειψη ή την ανεπάρκεια της εκπαίδευσης των τεχνικών ασφαλείας και την απασχόληση ιατρών κάθε ειδικότητας (με πλήρη έλλειψη εκπαίδευσης) αντί των ειδικευμένων ιατρών εργασίας.

Έτσι συνήθως η «πρόληψη» περιορίζεται σε τυπικές επισκέψεις, κοινότοπες παρατηρήσεις και συνταγογράφηση για τους εργαζόμενους.

Οι κίνδυνοι, που οφείλονται στην άσκηση της εργασιακής δραστηριότητας, περνούν απαρατήρητοι (είτε για λόγους επιστημονικής άγνοιας είτε για να μην χαλάσουν οι σχέσεις με τον εργοδότη) και συνεπώς δεν αντιμετωπίζονται.

Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία 30 χρόνια μετά τον νόμο πλαίσιο (Ν. 1568/85 – 3850/10)

7. Εκπαίδευση στην Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία

Η προαγωγή της Υγείας και Ασφάλειας στην εργασία δεν γίνεται μόνο στους χώρους εργασίας, καλλιεργείται στην εκπαίδευση. Στην εκπαίδευση των μαθητών (των μελλοντικών εργαζομένων) και στα Πανεπιστήμια στην προαγωγή των επιστημονικών ειδικοτήτων, που θα εκπαιδεύσουν και θα προετοιμάσουν τα ειδικά επιστημονικά στελέχη τα οποία θα πλαισιώσουν τους φορείς, τις δομές αλλά και τις ίδιες τις επιχειρήσεις.

Σήμερα μόνο σε λίγα σχολεία, κυρίως Τεχνικά, υπάρχει μια μικρή επαφή των μαθητών – σπουδαστών με τα θέματα της Υγείας και Ασφάλειας στην εργασία. Στα ΑΕΙ και ΑΤΕΙ τα πράγματα είναι λίγο καλύτερα σε ότι αφορά στον τομέα της ασφάλειας της εργασίας, καθώς υπάρχουν κάποια μαθήματα ασφάλειας της εργασίας σε ορισμένες σχολές.

Όσον αφορά στην εκπαίδευση των Τεχνικών Ασφαλείας με συγκεκριμένα προγράμματα, οριζόμενα από το Υπουργείο Εργασίας, γίνεται από Ιδρύματα που ασχολούνται με την υγεία και ασφάλεια της εργασίας (ΕΛΙΝΥΑΕ), Κέντρα κατάρτισης των εργοδοτικών ενώσεων και της ΓΣΕΕ και από ιδιωτικά ΙΕΚ. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα στηρίζονται σε γενικές κατευθυντήριες οδηγίες του Υπουργείου Εργασίας, έχουν μικρή συνάφεια μεταξύ τους, είναι υποτυπώδη και κατώτερα των περιστάσεων και των εκπαιδευτικών αναγκών των Τεχνικών Ασφαλείας.

Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία 30 χρόνια μετά τον νόμο πλαίσιο (Ν. 1568/85 – 3850/10)

7. Εκπαίδευση στην Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία

Στον τομέα της υγείας της εργασίας, το μάθημα της Ιατρικής της Εργασίας υπάρχει στις Ιατρικές Σχολές και από το 1996 ξεκίνησε –μέσω πολλών αδυναμιών- η ειδίκευση ιατρών στην ειδικότητα της Ιατρικής της Εργασίας, με πενιχρά όμως αποτελέσματα καθώς η εκπαίδευση στην ειδικότητα σε καμία περίπτωση δεν είναι η αναμενόμενη καθώς -μεταξύ άλλων- καμία Ιατρική Σχολή της χώρας δεν διαθέτει Εργαστήριο ή Κλινική Ιατρικής της Εργασίας.

Σε ότι αφορά στην εκπαίδευση για την υγεία της εργασίας σε επιστημονικές ειδικότητες, οι οποίες συμβάλλουν και συνεισφέρουν στην πρόληψη και προαγωγή της εργασιακής υγείας, όπως είναι οι νοσηλευτές, ψυχολόγοι, επισκέπτες υγείας, υγιεινολόγοι κ.α., η κατάσταση είναι χειρότερη. Δεν υπάρχει καμία εξειδίκευση ή κατεύθυνση στα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών αυτών των επιστημονικών ειδικοτήτων παρά μόνο κάποια μεταπτυχιακά προγράμματα, τα οποία προσπαθούν να καλύψουν το εκπαιδευτικό κενό.

Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία 30 χρόνια μετά τον νόμο πλαίσιο (Ν. 1568/85 – 3850/10)

8. Ασφάλιση του Επαγγελματικού Κινδύνου

Η απουσία ενός συστήματος «Ασφάλισης του Επαγγελματικού Κινδύνου» στη χώρα μας πλαισιωμένου με τις κατάλληλες δομές και φορείς και ικανού να παρέχει υπηρεσίες πρόληψης και προαγωγής της εργασιακής υγείας και ασφάλειας, αποτελεί ανασταλτικό και ακυρωτικό παράγοντα στις διαδικασίες της πρόληψης και βελτίωσης της εργασιακής υγείας.

Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία 30 χρόνια μετά τον νόμο πλαίσιο (Ν. 1568/85 – 3850/10)

Την τελευταία πενταετία η κατάσταση στην υγεία και ασφάλεια της εργασίας συνεχώς επιδεινώνεται, καθώς η οικονομική κρίση σε συνδυασμό με τις πολιτικές κατεδάφισης εργασιακών δικαιωμάτων και ελαστικοποίησης των εργασιακών σχέσεων, την εργασιακή ανασφάλεια εξαιτίας της τεράστιας αύξησης της ανεργίας και την απαξίωση των ελεγκτικών μηχανισμών, έχουν οδηγήσει:

- στον περιορισμό των εξόδων για διαμόρφωση ανθρώπινων – και εργονομικών – χώρων εργασίας
- στον παραγκωνισμό των διαδικασιών και της οργάνωσης της ασφαλείας, καθώς και του κατάλληλου συντονισμού για την Υ+Α, όπου θεωρηθεί από τους εργοδότες ότι αυτά μπορούν να καθυστερήσουν την παραγωγική διαδικασία και να αυξήσουν το κόστος
- στην παράλειψη της εκπαίδευσης για θέματα υγείας και ασφαλείας, όπως και της παροχής Μέσων Ατομικής Προστασίας
- στον περιορισμό της απασχόλησης έμπειρων και εξειδικευμένων, με κατάλληλα πτυχία και άδειες, για οικονομικούς λόγους

Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία 30 χρόνια μετά τον νόμο πλαίσιο (Ν. 1568/85 – 3850/10)

- στη διεκπεραίωση της παραγωγικής διαδικασίας με το ελάχιστο δυνατό προσωπικό με προφανή συνέπεια τη σημαντική σωματική και πνευματική καταπόνηση των εργαζομένων και την αύξηση των λαθών, λόγω της εντατικοποίησης της εργασίας και της πνευματικής και σωματικής κόπωσης που προκύπτουν
- στην αυξανόμενη εργοδοτική πίεση προς τους εργαζόμενους για ανάληψη επικίνδυνων για την υγεία και την ασφάλειά τους πρακτικών και για μείωση των απαραίτητων προστατευτικών μέτρων
- στην αύξηση των συμπεριφορών ανάληψης αυξημένων κινδύνων και την εξατομίκευση των εργασιακών πρακτικών από τους εργαζόμενους, λόγω της ανασφάλειας για τη θέση εργασίας και την αμοιβή τους, σε βάρος της συνεργασίας και της μεταφοράς της συλλογικής γνώσης και εμπειρίας.
- στην αύξηση της επαγγελματικής νοσηρότητας και θνησιμότητας, από τον πλημμελή έλεγχο της εργασιακής υγείας από άσχετο και ανειδίκευτο επιστημονικό προσωπικό (μη ειδικούς ιατρούς εργασίας), στα πλαίσια των πολιτικών για τη μείωση του εργατικού κόστους.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Μέσα σε αυτό το ζοφερό περιβάλλον πρέπει να τοποθετεί ως βασική προτεραιότητα της Πολιτείας η αναβάθμιση της υγείας και ασφάλειας στην εργασία και ανεύρεση λύσεων για την αντιμετώπιση της σημερινής κατάστασης.

Η πρόληψη και προαγωγή της εργασιακής υγείας και ασφάλειας αποτελεί σημείο αιχμής για το κοινωνικό κράτος, καθώς η εργασιακή υγεία και ασφάλεια αποτελεί αναπόσπαστο -και το μεγαλύτερο- τμήμα της Δημόσιας Υγείας, δεδομένου ότι οι εργαζόμενοι αποτελούν την πλειονότητα του πληθυσμού.

Στα πλαίσια των παροχών Κοινωνικών Υπηρεσιών στους Πολίτες ένα σύγχρονο Κοινωνικό Κράτος Πρόνοιας είναι υποχρεωμένο να διαθέτει ένα Εθνικό Σύστημα Υγείας και Ασφάλειας των Εργαζομένων, το οποίο θα λειτουργεί στα πλαίσια των Υπουργείων Υγείας, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, Παιδείας και με τη συμβολή των Συλλογικών Οργάνων των Εργαζομένων και των Εργοδοτών.

Για την εξασφάλιση του εγχειρήματος αυτού πρέπει να δημιουργηθεί ένα ειδικό Ταμείο «Ασφάλισης του Επαγγελματικού Κινδύνου» για όλους τους εργαζόμενους.

Προτάσεις για ένα Εθνικό Σύστημα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία

(Θεσμικό Πλαίσιο - Φορείς - Συντελεστές - Νομοθεσία)

- 1. Επανεξέταση του συνολικού πλαισίου εσωτερικού ελέγχου των συνθηκών εργασίας στις επιχειρήσεις:**
  - Αναβάθμιση και ουσιαστική εφαρμογή της θεσμικά κατοχυρωμένης συμμετοχής των εργαζομένων στα θέματα υγείας και ασφάλειας με την εκλογή Επιτροπών Υγείας & Ασφάλειας στην Εργασία (ΕΥΑΕ) ή εκπροσώπων για Υ+Α, καθώς η συμμετοχή των εργαζομένων είναι απαραίτητη για μια πραγματική αλλαγή των συνθηκών εργασίας τους.
  - Εκλογικές διαδικασίες για την ανάδειξη των εκπροσώπων των εργαζομένων σε θέματα Υ-Α με ευθύνη των συνδικαλιστικών οργανώσεων.
  - Επανεξέταση του νομοθετικού πλαισίου για τις Υπηρεσίες Προστασίας & Πρόληψης (ΥΠΠ) σε ότι αφορά τις ευθύνες, τις ειδικότητες των Τεχνικών Ασφάλειας και των Γιατρών Εργασίας που απασχολούν και τους όρους απασχόλησης τους.
  - Υποχρεωτική εκπαίδευση των εκλεγμένων εκπροσώπων των εργαζομένων σε θέματα Υγείας και Ασφάλειας, με έξοδα των επιχειρήσεων.
  - Θέσπιση κινήτρων στις επιχειρήσεις για επενδύσεις σε θέματα υγείας και ασφάλειας (π.χ. ασφαλής εξοπλισμός, βελτίωση του χώρου, δημιουργία εσωτερικής οργάνωσης για την πρόληψη, πρόγραμμα εκπαίδευσης των εργαζομένων).

Προτάσεις για ένα Εθνικό Σύστημα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία

(Θεσμικό Πλαίσιο - Φορείς - Συντελεστές - Νομοθεσία)

- 1. Επανεξέταση του συνολικού πλαισίου εσωτερικού ελέγχου των συνθηκών εργασίας στις επιχειρήσεις:**
  - Σύσταση διεπιχειρησιακών Επιτροπών Υγείας & Ασφάλειας στην Εργασία (ΕΥΑΕ) σε ιδιαίτερες κατηγορίες δραστηριοτήτων, όπως οι ναυπηγοεπισκευαστικές ζώνες και τα μικρά τεχνικά έργα, όπου υπάρχουν υψηλοί κίνδυνοι και πολλές μικρές εργολαβικές επιχειρήσεις με περιορισμένο αριθμό εργαζομένων.
  - Νομοθετική κατοχύρωση αναλυτικής ετήσιας έκθεσης των πεπραγμένων της επιχείρησης σε σχέση με τον πραγματοποιηθέντα ιατρικό έλεγχο από ΙΕ προς όλους του εργαζόμενους (τηρώντας το ιατρικό απόρρητο) και τον ανάλογο τεχνικό έλεγχο από ΤΑ προς το ΣΕΠΕ – ΚΕΠΕΚ, στα πλαίσια της γραπτής εκτίμησης του επαγγελματικού κινδύνου.
  - Καθορισμός ελάχιστου κόστους για θέματα Υ+Α στις επιχειρήσεις.
  - Μετονομασία των Εσωτερικών Υπηρεσιών Προστασίας & Πρόληψης (ΕΣΥΠΠ) σε Μονάδες Υγείας & Ασφάλειας της επιχείρησης και περιορισμός των προαπαιτούμενων για την σύσταση τους ώστε το κόστος να μην απαγορευτικό για τις επιχειρήσεις.

Προτάσεις για ένα Εθνικό Σύστημα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία

(Θεσμικό Πλαίσιο - Φορείς - Συντελεστές - Νομοθεσία)

2. Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας:

- Ανάπτυξη και στελέχωση των Διευθύνσεων και του Κ.Υ.Α.Ε. της Διεύθυνσης Ασφάλειας και Υγείας της Εργασίας.
- Δημιουργία συντονιστικού οργάνου για τη διασύνδεση της Διεύθυνσης Ασφάλειας και Υγείας της Εργασίας με το ΣΕΠΕ, με το ΣΥΑΕ, με τους Ασφαλιστικούς Φορείς ή/και με το Ταμείο Ασφάλισης Επαγγελματικού Κινδύνου (όταν δημιουργηθεί), με Ινστιτούτα (ΕΛΙΝΥΑΕ), με Επιστημονικές Εταιρίες ή Πανεπιστημιακές Έδρες με παρεμφερές επιστημονικό αντικείμενο για το σχεδιασμό της πολιτικής του Υπουργείου για την πρόληψη και προαγωγή της εργασιακής υγείας και ασφάλειας.
- Συνεργασία με το αντίστοιχο συντονιστικό όργανο του Υπουργείου Υγείας και του Υπουργείου Παιδείας στα πλαίσια του Εθνικού Συστήματος Υγείας και Ασφάλειας των Εργαζομένων (ΕΣΥΑΕ).

Προτάσεις για ένα Εθνικό Σύστημα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία

(Θεσμικό Πλαίσιο - Φορείς - Συντελεστές - Νομοθεσία)

3. Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ):

- Ενίσχυση του ΣΕΠΕ με την στελέχωσή με το απαραίτητο επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό.
- Εξασφάλιση της υλικοτεχνικής υποδομής που απαιτείται, με κάλυψη των αναγκών σε όργανα και εξοπλισμό μετρήσεων εργασιακού περιβάλλοντος, τη συντήρησή τους, τη χορήγηση σύγχρονων υπολογιστών σε όλους τους επιθεωρητές και τη διάθεση μέσων μεταφοράς σε όλες τις υπηρεσίες.
- Δημιουργία (ηλεκτρονικής) βάσης δεδομένων με τους καταλόγους των επιχειρήσεων και υπηρεσιών, των Τεχνικών Ασφαλείας και Ιατρών Εργασίας για τη διευκόλυνση της αναζήτησης και ανάθεσης καθηκόντων από τις επιχειρήσεις και για την καταγραφή των παρεχόμενων υπηρεσιών Τ.Α. και Ι.Ε.
- Συμμετοχή του Σ.Ε.Π.Ε. στη διαμόρφωση της νομοθεσίας για την Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία και τις απαραίτητες αλλαγές, που πρέπει να γίνουν άμεσα τόσο στη νομοθεσία όσο και στις διαδικασίες εφαρμογής της.
- Αναβάθμιση της αρχικής εκπαίδευσης των επιθεωρητών και συνεχή εκπαίδευση προσαρμοσμένη στις κοινωνικές ανάγκες.

Προτάσεις για ένα Εθνικό Σύστημα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία

(Θεσμικό Πλαίσιο - Φορείς - Συντελεστές - Νομοθεσία)

4. Ασφαλιστικά Ταμεία:

- Δημιουργία ειδικών τμημάτων για την πλήρη καταγραφή των εργατικών ατυχημάτων, των επαγγελματικών ασθενειών και των αναπηρικών συντάξεων επαγγελματικής αιτιολογίας των ασφαλισμένων των Ταμείων (που σήμερα καταγράφονται ως κοινό ατύχημα, κοινή ασθένεια και κοινή αναπηρία), για τη δημιουργία του χάρτη της επαγγελματικής νοσηρότητας, αναπηρίας και θνησιμότητας στη χώρα μας και για την εκτίμηση του κόστους της επαγγελματικής νοσηρότητας.

Τα ασφαλιστικά ταμεία θα εξοικονομήσουν σημαντικούς πόρους από την αναγνώριση των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών (όπως αυτά ορίζονται από τη νομοθεσία).

Επιπλέον οι εκτιμήσεις αυτές θα συμβάλλουν καθοριστικά στη γνώση του μεγέθους του προβλήματος και στη δημιουργία πολιτικών για τη μείωση της επαγγελματικής νοσηρότητας στη χώρα μας.

Προτάσεις για ένα Εθνικό Σύστημα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία

(Θεσμικό Πλαίσιο - Φορείς - Συντελεστές - Νομοθεσία)

5. Υπουργείο Υγείας:

- Δημιουργία υπηρεσίας για πρόληψη, θεραπεία, αποκατάσταση και επανένταξη των παθόντων λόγω επαγγελματικής ασθένειας ή εργατικού ατυχήματος, στα πλαίσια της πρόληψης και προαγωγής της Δημόσιας Υγείας στη χώρα μας.
- Δημιουργία Κεντρικής Συντονιστικής Υπηρεσίας Υγείας και Ασφάλειας (ή ΕΣΥΠΠ) και Περιφερειακών Τμημάτων (σύσταση Ιατρείων Ιατρικής της Εργασίας ανά Υγειονομική Περιφέρεια) για την παροχή υπηρεσιών προστασίας και πρόληψης στους εργαζομένους του Υπουργείου, του ΕΣΥ, των δομών του ΕΟΠΥΥ, των Ασφαλιστικών Ταμείων και των υπόλοιπων Δομών και Υπηρεσιών του (όπως προβλέπεται από τη νομοθεσία).
- Διενέργεια μελετών επαγγελματικής νοσηρότητας σε εθνικό επίπεδο, ως ένα μεγάλο ποσοστό της γενικότερης νοσηρότητας, με στόχο την καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης και τη χάραξη συγκεκριμένων πολιτικών στην κατεύθυνση της μείωσης της νοσηρότητας στη χώρα μας.
- Διευθέτηση του τρόπου ειδίκευσης για τη λήψη της ειδικότητας της ιατρικής της εργασίας από τους 500 ιατρούς χωρίς ειδικότητα ή με άλλη ιατρική ειδικότητα, που ασκούν σήμερα καθήκοντα ιατρού εργασίας στις επιχειρήσεις.

Προτάσεις για ένα Εθνικό Σύστημα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία

(Θεσμικό Πλαίσιο - Φορείς - Συντελεστές - Νομοθεσία)

6. Υπουργείο Παιδείας:

- Δημιουργία επιστημονικού συντονιστικού οργάνου για την εισαγωγή ή αναβάθμιση των μαθημάτων Ιατρικής της Εργασίας και Ασφάλειας της Εργασίας στα αντίστοιχα ΑΕΙ και ΑΤΕΙ και δημιουργία Εργαστηρίων με επιστημονικό γνωστικό αντικείμενο την υγεία και ασφάλεια στην εργασία στις αντίστοιχες Σχολές.
- Εισαγωγή μαθήματος «Υγεία και Ασφάλεια της Εργασίας» σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες για την ευαισθητοποίηση των μαθητών, σπουδαστών και φοιτητών στα ζητήματα Υγείας και Ασφάλειας της Εργασίας, ως μελλοντικών εργαζομένων.
- Συνεργασία με το αντίστοιχο συντονιστικό όργανο του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και του Υπουργείου Υγείας στα πλαίσια του Εθνικού Συστήματος Υγείας και Ασφάλειας των Εργαζομένων (ΕΥΑΕ).

Προτάσεις για ένα Εθνικό Σύστημα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία

(Θεσμικό Πλαίσιο - Φορείς - Συντελεστές - Νομοθεσία)

7. ΕΛΙΝΥΑΕ:

- Διασφάλιση της βιωσιμότητας του Ινστιτούτου και περαιτέρω ενίσχυση των δομών του και του επιστημονικού του προσωπικού.
- Ενίσχυση του ρόλου του με συμμετοχή στο Δ.Σ. του Ινστιτούτου, εκπροσώπων του Δημοσίου και των εργαζομένων του Δημοσίου Τομέα (ΑΔΕΔΥ). Συνεργασία με τους υπόλοιπους φορείς στα πλαίσια του Εθνικού Συστήματος Υγείας και Ασφάλειας των Εργαζομένων (ΕΣΥΑΕ).

Προτάσεις για ένα Εθνικό Σύστημα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία

(Θεσμικό Πλαίσιο - Φορείς - Συντελεστές - Νομοθεσία)

8. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ:

Τροποποίηση του Νόμου 3850/2010 και προσαρμογή της νομοθεσίας στη σημερινή εργασιακή πραγματικότητα με

- καθορισμό πρωτοκόλλων για την άσκηση καθηκόντων Ιατρού Εργασίας και Τεχνικού Ασφαλείας
- καθορισμό πρωτοκόλλων ιατρικών εξετάσεων και ελέγχων με καθορισμένα χρονικά όρια και περιοδικότητα, βάσει της εκτίμησης του επαγγελματικού κινδύνου
- καθορισμό πρωτοκόλλου βεβαιώσεων καταλληλότητας
- αλλαγή της εφαρμογής του Π.Δ. 294/1988 και των αντίστοιχων άρθρων του Ν. 3850/2010, για την απασχόληση του Ιατρού Εργασίας και Τεχνικού Ασφαλείας βάση των σύγχρονων δεδομένων
- νομοθετική κατοχύρωση στην άσκηση καθηκόντων Ιατρού Εργασίας και Τεχνικού Ασφαλείας, ώστε να είναι δεσμευτικός προς τον εργοδότη και τους φορείς και όχι συμβουλευτικός, όπως είναι μέχρι σήμερα.

Προτάσεις για ένα Εθνικό Σύστημα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία

(Θεσμικό Πλαίσιο - Φορείς - Συντελεστές - Νομοθεσία)

8. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ:

- νομοθετική κατοχύρωση του ρόλου και της άσκησης των καθηκόντων του Τεχνικού Ασφαλείας. Ειδική εκπαίδευση των κατόχων πτυχίων, που σύμφωνα με τη νομοθεσία μπορούν να ασκούν καθήκοντα Τεχνικού Ασφαλείας από δημόσιους φορείς ή από -αδειοδοτημένους για εκπαίδευση στην Υ+Α στην εργασία- εκπαιδευτικούς φορείς τριτοβάθμιων συνδικαλιστικών οργάνων και επιστημονικούς φορείς με αντίστοιχο γνωστικό αντικείμενο.
- αλλαγή νομοθετικού πλαισίου για τις ΕΞΥΠΠ και διαχωρισμό των ΕΞΥΠΠ σε Υγειονομικές Εξωτερικές Υπηρεσίες Προστασίας και Πρόληψης (ΥΕΞΥΠΠ) και σε Τεχνικές Εξωτερικές Υπηρεσίες Προστασίας και Πρόληψης (ΤΕΞΥΠΠ) (πάγιο αίτημα των μικρών ΕΞΥΠΠ για τη διευκόλυνση του έργου τους). Το Υπουργείο Εργασίας θα αδειοδοτεί τις ΤΕΞΥΠΠ σύμφωνα με τη νομοθεσία για τις ΥΠΠ. Το Υπουργείο Υγείας θα αδειοδοτεί τις ΥΕΞΥΠΠ κατά το πρότυπο των φορέων παροχής «Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας» σύμφωνα με το Π.Δ. 84/2001 «Όροι, προϋποθέσεις, διαδικασία και προδιαγραφές για την ίδρυση και λειτουργία Ιδιωτικών φορέων Παροχής Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (Π.Φ.Υ.)»

Προτάσεις για ένα Εθνικό Σύστημα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία

(Θεσμικό Πλαίσιο - Φορείς - Συντελεστές - Νομοθεσία)

8. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ:

- αλλαγή των ποσοστών αναπηρίας για τη διασφάλιση δικαιώματος συνταξιοδότησης ή αποζημίωσης λόγω επαγγελματικής ασθένειας ή εργατικού ατυχήματος. Ορισμός κατώτατου ορίου για την αναγνώριση επαγγελματικής ασθένειας και υπολογισμός του ποσοστού αναπηρίας (με βάση την ονοματολογία και ταξινόμηση των ασθενειών κατά ICD-10) με βάση τα ποσοστά που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη της Ε.Ε.
- Αλλαγή του τρόπου αναγγελίας των επαγγελματικών ασθενειών στους αρμόδιους φορείς.
- ευνοϊκότερη ρύθμιση αδειοδότησης για τις ΕΣΥΠΠ και μετατροπή τους σε Μονάδες Υγείας και Ασφάλειας. Υποχρεωτική σύσταση σε όλους τους φορείς που σχετίζονται με το Δημόσιο. Πλαισίωσή τους – αποκλειστικά – με ειδικούς ιατρούς εργασίας.

Προτάσεις για ένα Εθνικό Σύστημα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία

(Θεσμικό Πλαίσιο - Φορείς - Συντελεστές - Νομοθεσία)

9. Όργανα για τη βελτίωση των Συνθηκών Εργασίας σε Εθνικό Επίπεδο (Συμβούλιο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας ΣΥΑΕ):

- Προτείνεται αναβάθμιση του ρόλου και του έργου του ΣΥΑΕ. Επιπλέον η συμμετοχή εκπροσώπου του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., εκπροσώπου της Ελληνικής Εταιρίας Ιατρικής της Εργασίας και Περιβάλλοντος (ΕΕΙΕΠ) και εκπροσώπου των Επιθεωρητών Εργασίας. Ο εκπρόσωπος του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου να είναι ειδικός Ιατρός Εργασίας.

Προτάσεις για ένα Εθνικό Σύστημα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία

(Θεσμικό Πλαίσιο - Φορείς - Συντελεστές - Νομοθεσία)

10. Εκπαίδευση στην Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία:

Εκπαίδευση των ειδικών επιστημονικών ειδικοτήτων στην Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία (Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων για ΑΕΙ και ΑΤΕΙ και Υπουργείο Υγείας για την ειδικότητα Ιατρικής της Εργασίας).

➤ Υγεία στην εργασία

- Αναβάθμιση του μαθήματος της Ιατρικής της Εργασίας και Δημιουργία «Εργαστηρίων Ιατρικής της Εργασίας» στις Ιατρικές και παραϊατρικές Σχολές.
- Αναβάθμιση της εκπαίδευσης στην ειδικότητα της Ιατρικής της Εργασίας. Υποστήριξη των μεταπτυχιακών προγραμμάτων στην «Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία».

➤ Ασφάλεια στην εργασία

- Αναβάθμιση (ή και εισαγωγή όπου δεν υπάρχει) του μαθήματος της Ασφάλειας της Εργασίας στα ΑΕΙ και ΑΤΕΙ. Διερεύνηση του ενδεχομένου δημιουργίας ειδικότητας και εργαστηρίων «Ασφάλειας της Εργασίας» σε ΑΕΙ και ΑΤΕΙ, μετά από γνωμοδότηση και σύμφωνη γνώμη του Τεχνικού Επιμελητηρίου και των αντίστοιχων ΑΕΙ και ΑΤΕΙ.
- Εκπαίδευση των Τεχνικών Ασφαλείας όπως προβλέπεται στην Εθνική Νομοθεσία. Αναβάθμιση του εκπαιδευτικού προγράμματος για τους Τεχνικούς Ασφαλείας.

Προτάσεις για ένα Εθνικό Σύστημα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία

(Θεσμικό Πλαίσιο - Φορείς - Συντελεστές - Νομοθεσία)

10. Εκπαίδευση στην Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία:

Άλλοι συντελεστές Υγείας και Ασφάλειας στην εργασία

- Εκπαίδευση των συντελεστών της Υγείας και Ασφάλειας στην εργασία, όπως αυτοί αναφέρονται στην **Εθνική Νομοθεσία**, δηλαδή των μελών Επιτροπών Υγείας και Ασφάλειας των Εργαζομένων, των «ορισμένων» από τον Εργοδότη Εργαζομένων για την εφαρμογή των μέτρων που αφορούν στις πρώτες βοήθειες και την πυρασφάλεια στις επιχειρήσεις, αλλά και των εργαζομένων, προϊσταμένων και διευθυντών. Δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τους παραπάνω συντελεστές.

Προϋποθέσεις

για ένα Εθνικό Σύστημα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία

- Σύσταση ενός **Εθνικού Συστήματος Υγείας και Ασφάλειας των Εργαζομένων (ΕΣΥΑΕ)**, το οποίο θα λειτουργήσει στα πλαίσια των Υπουργείων Υγείας, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, Παιδείας και με τη συμβολή των Συλλογικών Οργάνων των Εργαζομένων και των Εργοδοτών.
- Δόμηση ενός αξιόπιστου συστήματος καταγραφής της επαγγελματικής νοσηρότητας (εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών).
- Δημιουργία στα πλαίσια του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης ειδικού «**Ταμείου Ασφάλισης του Επαγγελματικού Κινδύνου**». Στο ταμείο θα ασφαλίζονται αρχικά οι εργαζόμενοι του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα ενώ οι αυτοαπασχολούμενοι, ελεύθεροι επαγγελματίες και αγρότες προαιρετικά στην αρχή, με στόχο την πλήρη κάλυψη όλων των εργαζομένων σε εύλογο χρονικό διάστημα.

Βασικοί στόχοι

σε ένα Εθνικό Σύστημα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία

- η προαγωγή της εργασιακής υγείας και ασφάλειας μέσω των διαδικασιών της Πρόληψης υγείας και γενικότερα της Δημόσιας υγείας.
- η μείωση της οικονομικής επιβάρυνσης των Ασφαλιστικών Ταμείων, που σήμερα πιέζονται ασφυκτικά από το τεράστιο κόστος της νοσηλείας, αποκατάστασης και συνταξιοδότησης της επαγγελματικής νοσηρότητας
- η ασφαλιστική κάλυψη των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών νοσημάτων (νοσήλια, αποκατάσταση, ημέρες άδειας, αναπηρία, σύνταξη).

«Ο εργοδότης είναι υπεύθυνος για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων στην Επιχείρησή του και δεν απαλλάσσεται από αυτή την ευθύνη του, ούτε όταν οι εργαζόμενοι δεν τηρούν τις υποχρεώσεις τους, ούτε όταν αναθέτει καθήκοντα προστασίας και πρόληψης του επαγγελματικού κινδύνου στον Τ.Α. ή και στον Ι.Ε. ή και σε αρμόδιες Εξωτερικές Υπηρεσίες Προστασίας και Πρόληψης».*

* Εγκύκλιος 130297/15.07.96 Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Εφαρμογή Π.Δ. 17/96 «Μέτρα για τη βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις Οδηγίες 89/391/ΕΟΚ & 91383/ΕΟΚ»